

KANGASNIEMEN KUNTA
Tarkastuslautakunta

ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2020

ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2020

Kunnanvaltuustolle

1. Tarkastuslautakunta

Kunnanvaltuuston päätöksellä 12.6.2017 § 39 on toimikaudeksi 2017-2020 tarkastuslautakuntaan valittu seuraavat jäsenet ja henkilökohtaiset varajäsenet:

Puheenjohtaja	Varsinainen jäsen Matti Tulla	Varajäsen Jari Särkkä
Varapuheenjohtaja	Juhani Raatikainen	Raija Vinkola
Jäsenet	Marjo Heikkinen Petri Pylvänäinen Mervi Savolainen	Kirsti Price (23.9.2019 alk.) Mika Laitinen (23.9.2019 asti) Elina Partanen (12.11.2018 asti) Erkki Paatola Ansa Riikonen

Lautakunnan sihteerinä on toiminut tilintarkastaja Aki Rusanen BDO Auditor Oy:stä.

Toimikauden alussa lautakunta on laatinut arvioinnin nelivuotissuunnitelman koko toimikaudelle.

Vuoden 2020 toiminnan ja talouden käsittelyä varten on lautakunta kokoontunut kahdeksan (8) kertaa. Vuodelle 2020 työohjelman mukaisesti lautakunnan painopistealueina olivat: ruoka- ja puhtauspalvelut, ESSOTEn siirrettyjen palvelujen kustannuskehitys ja toimivuus, henkilöstö, tietohallinto, Puulan seutuopisto, lukio, kunnallistekniikka, liikuntatoimi, kulttuuritoimi, lupapalvelut, rahoitus ja investoinnit. Lisäksi on kuultu selvitys Kangasniemen Vuokratalot Oy:n taloudellisesta tilanteesta. Kokousten yhteydessä on saatu selvityksiä kunnan talouden kehityksestä ja talousarvion toteutumisesta. Kokouksissa on kuultu kunnanjohtajaa ja muita kunnan johtavia ja tulosityksikköjen toiminnasta vastaavia viranhaltijoita. Lautakunnan jäsenet ovat tutustuneet hallinnon pöytäkirjoihin, toiminta- ja taloussuunnitelmiin sekä tilinpäätökseen. Koronaepidemian vuoksi lautakunta ei tutustunut paikanpäällä yksittäisten toimintojen järjestämiseen tai investointeihin.

Lautakunta on saanut selonteon vuoden aikana vastuullisen tilintarkastajan suorittamasta tarkastuksesta ja käsitellyt tilintarkastuskertomuksen.

Lautakunnan työskentelyssä on otettu huomioon lautakunnan jäsenten esteellisyysdet.

Kuntalain mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on valvoa sidonnaisuusilmoitusten tekoa. Kuntalain 84 §:n mukaan sidonnaisuusilmoitus tehdään tarkastuslautakunnalle, joka valvoo ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuuston tiedoksi.

Kunnanvaltuusto on saanut sidonnaisuusilmoitukset tietoonsa 14.12.2020 § 57. Lisäksi ilmoitukset ovat nähtävissä kunnan nettisivuilla.

Vuoden 2019 arviointikertomus on käsitelty kunnanvaltuustossa 8.6.2020 § 15. Kertomus on merkitty valtuuston tietoon saatetuksi ja samalla valtuusto päätti pyytää tarkastuslautakunnan esittämät selvitykset kunnanhallitukselta lokakuun 2020 loppuun mennessä. Kunnanvaltuusto on saanut 28.9.2020 § 31 arviointikertomuksessa pyydettyt selvitykset. Annetut selvitykset olivat niukat mutta riittävät.

Edellä kuvattujen tietojen perusteella tarkastuslautakunta antaa Kuntalain 121 §:n mukaisen arviointikertomuksen vuodelta 2020.

2. Tavoitteiden toteutuminen

Vuoden 2020 tilinpäätös muodostuu yhdestä tilinpäätös –asiakirjasta (toimintakertomus, tilinpäätös, konsernitilinpäätös ja taseyksikkönä esitetty vesihuolto). Erillisenä raporttina tehdään henkilöstöraportti, mikä ei ole osa varsinaista tilinpäätöstä.

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuusto päättäessään talousarviosta ja –suunnitelmasta, hyväksyy kunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Talousarviossa ja tilinpäätöksessä tavoitteita ja niiden toteutumia on selostettu talousarvion mukaisessa järjestyksessä. Tavoitteiden asettelu pohjautuu kuntastrategia 2017-2021:een.

Valtuustokauden keskeisinä tavoitteina ovat:

Yhteisöllisyys: Kuntalaisten, vapaa-ajan asukkaiden ja sidosryhmien yhteisöllisyys ja aktiivinen osallistuminen

Ympäristö: Viihtyisän ja eläväisen kuntakeskuksen sekä maaseutumaisen asumisen kehittäminen

Yritystoiminta: Elinkeinotoiminnan ja työllisyyden edistäminen

Visiona on ”Leikkiviä lapsia Puulan puhtaassa luonnossa”

- Visionamme hyvinvoinnista ja elinvoimaisesta Kangasniemestä vuonna 2025.

Kangasniemi on vuonna 2025 aktiivinen perheisiin panostava kunta, jossa on monipuoliset ja toimivat palvelut. Kunta saa voimaa eläväisestä keskustastaan, virkeistä kylistään ja aktiivisista yrityksistä ja järjestöistään. Kangasniemi tunnetaan puhtaasta luonnostaan ja sen ympärille rakentuvista virkistys- ja harrastusmahdollisuuksista.

Strategisiksi painopisteiksi vuosille 2017-2021 on määritetty:

- ☐ Olemme huolehtiva kumppani
- ☐ Olemme yhteisöllisen maaseutuasumisen esiin nostaja
- ☐ Olemme perheystävällinen palvelutarjoaja

Tämän lisäksi on toimintakertomuksessa selvitetty laajemmin elinkeinoelämään ja markkinointiin liittyviä toimenpiteitä.

Jokaisella strategisella painopisteellä on asetettu useita tavoitteita valtuustokauden aikana toteutettavaksi. Samalla on määritelty miten tavoitteen toteutumista arvioidaan ja kenellä on vastuu tavoitteen saavuttamiseksi. Kuntastrategiassa asetettuja tavoitteita toteutetaan vuosittain talousarviossa hyväksytyillä talousarviovuoden tavoitteilla. Lisäksi toimintakertomuksessa on selvitetty laajemmin elinkeinoelämään ja markkinointiin liittyviä toimenpiteitä.

Em. määritteiden lisäksi talousarvio sisältää vastuualueittaiset tulokortit joissa on määritelty vastuualueittaiset tavoitteet. Samoin tulokorteissa on toiminnan laajuutta kuvaavia suorite- ja kustannustietoja.

Tilinpäätösasiakirjoihin ja tehtäväalueisiin tutustumisensa perusteella tarkastuslautakunta tuo omassa arviointikertomuksessaan esille lähinnä niitä asioita, joihin se on yksityiskohtaisemmin tutustunut tai joita sen mielestä ei ole riittävästi tuotu esille toimintakertomuksessa.

Yleistä

Valtiontalouden tasapainottamistoimien vaikutukset ovat jo pitkään heijastuneet voimakkaasti kuntatalouteen. Selvimmin tämä näkyy kuntien valtionosuuksien määrässä. Valtionosuudet ovat pienentyneet valtionosuusleikkausten vuoksi. Lisäksi valtionosuuksien rahamäärä ei ole seurannut kustannusten todellista muutosta. Vuoden 2020 valtionosuuksissa tätä ongelmaa on pyritty poistamaan. Koronaepidemian kuntataloudelle aiheuttamien menojen kattamiseksi ja tulomenetysten korvaamiseksi valtio lisäsi mittavasti kuntataloudelle annettavia valtionosuuksia. Jossain määrin tämä annettu kompensatio on osoittautunut jopa ylimitoitetuksi. Kuntatalouden tilinpäätökset ovat vuodelta 2020 talouden kannalta poikkeuksellisen hyviä.

Verotulojen tilitykset kunnille ovat muodostuneet ongelmaksi. Vuodesta 2017 lähtien verotulojen tilityksissä on ollut ongelmia verotulojen kohdentumisessa oikeille vuosille. Tilitysjärjestelmän muutokset ovat aiheuttaneet epäjatkuvuutta vuotuisiin verotulojen kertymiin. Verotulot ovat kuntien merkittävin tulolähde. Tämän vuoksi sen oikeellisuudella on suuri merkitys vuosituloksen kannalta.

Koronan välittömät vaikutukset jäivät vielä vuonna 2020 kohtuullisen pieniksi. Kielteisimminkin tämä on näkynyt matkailu-, majoitus- ja ravintola-alan toiminnassa. Em. alan työllisyystilanne on heikentynyt ja samalla alan yritysten toimintaedellytykset ovat muodostuneet ongelmalliseksi.

Ennakkotietojen mukaan vain 27 kuntaa teki negatiivisen tuloksen, kun vuotta aiemmin tulos oli alijäämäinen 223 kunnassa (kolme neljästä Manner-Suomen kunnasta) ja vuonna 2018 negatiivisen tuloksen teki kaksi kolmasosaa kunnista (196). Kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätösarvioiden yhteenlaskettu tulos oli vuonna 2020 peräti 1,7 miljardia euroa ylijäämäinen. Kangasniemen kuntatalous noudatti tuota vallinnutta kehitystä ja vuodelta 2020 tehtiin taloudellisesti poikkeuksellisen hyvä tulos.

Kunnan talouden kehitys on ollut riippuvainen yleisestä verotulojen ja valtionosuuksien kehityksen lisäksi Essoten laskuttamien sosiaali- ja terveystoimen menojen kehityksestä. Vuosittaiset vaihtelut sosiaali- ja terveystoimen menojen osalta ovat olleet merkittäviä. Essoten toiminta muodostaa kunnan käyttötaloudesta n. 58 %. Ennen kaikkea talousarviossa pysyminen on tuottanut vaikeuksia. Vuosittain on jouduttu myöntämään olennaisiakin lisämäärärahoja em. toiminnalle. Vuodesta 2020 tältä osin tuli kuitenkin poikkeus, menojen taso jäi edellisen vuoden tasolla. Tämä yhdessä valtion koronaepidemian kompensatioiden vuosi kunnan talouden tulos oli poikkeuksellisen hyvä.

Kunnan taloutta on tasapainotettu myös omilla toimenpiteillä. Vuoden 2019 lopulla tehtiin korjaavia toimenpiteitä yt-neuvottelujen kautta. Pysyvillä toimenpiteillä kunnan omassa palvelutoiminnassa talouden tasapainottamisella tavoiteltiin yhteensä 1,5 milj. euron kokonaisvaikutusta. Toimenpiteet vaikuttivat vuoden 2020 toimintaan ja tulokseen ja

jatkuvat vielä myös vuoden 2021 aikana. Henkilöstömenoissa tavoitteena oli 0,5 milj. euron säästöt. Henkilötyövuosikuluissa tämä merkitsi noin 15 henkilötyövuoden vähenemää kunnan henkilöstössä kahden vuoden kuluessa.

Hyvästä talousvuodesta huolimatta ikääntyvä väestö edellyttää kunnalta tulevaisuudessa mittavia sopeutustoimia. Väestörakenteen muutos näkyy vuosi vuodelta enemmän kunnan talousluvuissa. Missä määrin tämä väestön ikääntymiseen liittyvä kustannuspaine siirtyy mahdollisesti vuoden 2023 alussa perustettavalle maakunnalliselle organisaatiolle, jää nähtäväksi. Tämä muutos tulee vaikuttamaan jopa perustavan laatusesti kunnan saamiin valtionosuuksiin. Kunnan ja koko kunnallishallinnon tehtäväkenttä joutuu tämän vuoksi uudelleen tarkastelun kohteeksi.

Sitovien tavoitteiden toteutuminen

Vuoden 2019 talousarvio pohjautui kuntastrategiaan valtuustokaudelle 2017-2021. Vuoden 2020 tilinpäätöksessä strategisten tavoitteiden toteutumista on selvitetty niukasti. Lähinnä tulokorteilta käy ilmi valtuuston eri palvelualueille esittämät tavoitteet ja niiden toteutumat. Toimintakertomuksessa on selvitetty laajemmin vain elinkeinoelämään ja markkinointiin liittyviä toimenpiteitä.

Vastuualue/palvelualue tavoitteet

Palvelualuekohtaisissa tulokorteissa on asetettu erilaisia tavoitteita ja niiden toteutuma on esitetty. Tässä yhteydessä tuodaan esille joitakin huomion arvoisia asioita joita ei muutoin ole arvioitu.

Kunnanhallituksen alaisten toimintojen toimintatulot olivat talousarviossa 1,189 milj.euroa ja toteutuma oli 1,395 milj.euroa. Toimintakulut talousarviossa 29,171 milj.euroa ja toteutuma oli 28,105 milj.euroa. Nettomenot (toimintakate) talousarviossa olivat 27,981 milj.euroa ja toteutuma oli 26,710 milj.euroa. Nettomenot alittivat talousarvion 1,271 milj.eurolla. Alitus tuli pääosin sosiaali- ja terveystalouden palvelujen menoihin vuoden aikana myönnetystä 0,5 milj.euron lisäyksestä. Alkuperäinen määräraha olisi ollut jo riittävä. Lisäsi elinkeino- ja työllisyysmäärärahat alittuivat 0,218 milj.euroa. Sosiaali- ja terveystalouden palvelujen menot olivat 24,863 milj.euroa (ta:ssa lisäyksen jälkeen 25,927 milj.euroa) kun edellisvuonna olivat 24,705 milj.euroa. Edelliseen vuoteen nähden kunnanhallituksen alaisten menojen määrä aleni 0,2 %.

Talouden osalta tavoitteena oli vuoden 2020 alijäämän jääminen alle 0,1 milj.euron. Toteutuma oli kuitenkin ylijäämää 2,4 milj.euroa. Tavoitteen toteutumista edesauttoi valtion eri muodoissa myöntämät koronatuot.

Viestinnän tavoitteena oli, että viestintä sisältyy kaikkeen toimintaan. Viestinnän painopiste on ollut uusien kotisivujen ja koronaepidemiaan liittyvää useiden eri kanavien kautta tapahtuva viestintä. Kunnan kotisivujen luettavuus on parantunut ja selkeytynyt.

Uusien työpaikkojen määrän tavoite oli 50, toteutumaa tältä osin ei ole esitetty. Uusia yrityksiä perustettiin 29, mikä oli 9 yli tavoitteen. Poistuneiden työpaikkojen ja yritysten määrää ei ole tilastoitu, joten nettomuutokset jäänevät pienemmiksi. Väestön muutossa päästiin positiiviseen tulokseen, kun kuntaan nettomuutto oli 34. Edellisvuonna muuttoliike oli negatiivinen. **Kunnan asukasmarkkinoinnissa on onnistuttu.**

Asukasmarkkinointia on syytä tehdä edelleen tehostetusti, koska koronaepidemian vuoksi kiinnostus siirtymään väljempään asumisympäristöihin on nyt ilmeistä halukkuutta. Kunnan Kelalle maksamaa työmarkkinatukiosuutta ei saatu alennettua tavoitteen mukaisesti, vaan koronan takia tavoitteeseen ei päästy.

Työttömyysaste Kangasniemellä 31.12.2020 oli 11,0 (v.2019 10,9) ja Etelä-Savossa 13,2 % (10,6). Työttömien määrä nousi Etelä-Savossa edellisvuodesta 1 500:lla, mutta Kangasniemellä työttömien työnhakijoiden määrä väheni 2:lla.

Sosiaali- ja terveystoimen lähipalveluissa ei tapahtunut olennaisia muutoksia vuoden aikana.

Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan alaisten toimintojen toimintatulot talousarviossa olivat 0,511 milj.euroa ja toteutuma oli 0,571 milj.euroa. Toimintakulut talousarviossa olivat 8,929 milj.euroa ja toteutuma oli 8,775 milj.euroa. Nettomenot olivat talousarviossa 8,418 milj.euroa ja toteutuma oli 8,205 milj.euroa. Kokonaisuutena sivistys- ja hyvinvointilautakunnan alaisissa toiminnoissa toimittiin valtuuston myöntämän talousarvion puitteissa lukuun ottamatta lautakunnan hallintoa missä on pieni ylitys. Edelliseen vuoteen nähden nettomenot alenivat 1,8 %.

Hallinto- ja lautakuntapalveluiden toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet pääsääntöisesti tavoiteasetannan mukaisesti. Koronaepidemia on vaikuttanut toimintasektorin palvelujen tuottamiseen monella tavalla. Tavoitteen mukainen kuntakohtainen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on valmistunut. Koronan vuoksi perhetuvalla ei ollut mahdollista järjestää toimintaa.

Varhaiskasvatus on järjestetty uuden varhaiskasvatuslain mukaisesti. Varhaiskasvatuksen tavoitteet ovat muutoin toteutuneet tavoitteen mukaisesti paitsi perhetuvan toiminta jäi koronan vuoksi toteutumatta.

Sekä perusopetuksessa että lukio-opetuksessa on osan aikaa opetuksesta jouduttu järjestämään etäopetuksena. Opetukselle määritellyt toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet koronan aiheuttamista vaikeuksista huolimatta hyvin. Perusopetuksessa tavoitteena olleen tuen saanti oppilashuollon henkilöstöltä on viivästynyt ja tavoitteen toteuttamiseksi on jouduttu turvautumaan maksulliseen tukeen. Opetuksen kustannustehokkuuteen vaikuttaa merkittävästi oppilasmäärät. Perusopetuksessa oppilasmäärä aleni 4:llä edellisvuoteen nähden ja oli 431 oppilasta. Lukion kohdalla kehitys oli päinvastainen ja oppilasmäärä nousi 1:llä edellisvuoteen nähden ja oli 68. Kokonaisuutena opetustoimen nettokustannus jäivät selvästi alle talousarvion ja jopa edellisvuoden tason. Edellisvuoteen nähden nettomenot alenivat 4,0 %.

Myös vapaa-aikatoimen toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet lukuun ottamatta kävijämäärätavoitteita mitkä pääsääntöisesti jäivät koronan vuoksi toteutumatta. Kirjaston osalla tavoitteena oli kasvattaa kirjastokäyntien määrää. Koronaepidemia vaikutti voimakkaasti kuntalaisten mahdollisuuteen käydä kirjastossa. Kävijämäärä aleni 37.453:een ed. vuoden 53.664 kävijämäärästä. Tavoitteen mukainen kävijämäärä oli 60.000. Elokuviissa kävijöiden määrä väheni myös selvästi koronan vuoksi.

Liikunnan ohjaus on ollut käytännössä pysähdyksissä koronavirusepidemian takia.

Teknisen lautakunnan alaisten toimintojen toimintatuotot olivat talousarviossa 4,702 milj.euroa ja toteutuma oli 4,481 milj.euroa. Toimintakulut talousarviossa olivat 3,664 milj.euroa ja toteutuma oli 3,706 milj.euroa. Nettomenot olivat talousarviossa 1,038 milj.euroa ja toteutuma oli 0,774 milj.euroa. Teknisen lautakunnan alaisissa toiminnoissa toimittiin kokonaisuutena määrärahojen osalta talousarvion puitteissa. Yksittäisten tulosityksikköjen menomäärärahoissa ei tapahtunut merkittäviä poikkeamia.

Kiinteistöveroprojekti ei edennyt vuoden aikana. Työn eteneminen edellyttäneen pitempiaikaisella työsuhteella palkattavaa henkilöä. Tavoitteena on vuoden 2023 loppuun mennessä saada kaikki kiinteistöt kartoitetuksi. Tavoiteaikataulusta ollaan jäljessä.

Kiinteistöjen PTS:n teko on edennyt hitaasti. Tavoitteena oli että kaikkien kiinteistöjen PTS ja salkutus tehty. Vuoden aikana on tehty vain kaksi koulukiinteistöihin liittyvää PTS:ää. **Kiinteistömassaan liittyvien riskien tunnistamiseksi ja hallitsemiseksi PTS:n tekoa tulee nopeuttaa.**

Ruokapalveluiden tavoitteena oli vastuulliset elintarvikehankinnat, jossa kotimaisuusaste on 85 %. Toteutuma oli 86 % mikä oli sama kuin edellisvuonna.

Kaavoituksessa tavoitteen mukaisesti

yleiskaavan ajankukaisuuden tarkastelua tehtiin, ja todettiin, että kaava on pääsääntöisesti ajantasainen. Elinkeinotoimen tarpeisiin kaavoitettua maata on 6 ha ja asuntotontteja 40 kpl.

Kiinteistökeskuksen osalta tavoitteena oli, että tyytyväisyyskyselyllä selvitetään miten asianmukaiset tilat ovat asiakkaiden käytössä. Kyselyn tulos oli 3,8 (asteikko 1-5). Tulos on kohtuullinen. Lämmön, sähkön ja vedenkulutuksen tavoitetasona on, että pysytään 10 vuoden keskiarvossa ja tämä on toteutunut.

Aluetekniikan keskeinen tavoite oli pitää kaavatiet hyvässä kunnossa. Tässä tavoitteessa on kohtuullisesti onnistuttukin. **Kevenliikenteen väylien kunnossapitoon pitää kiinnittää enemmän huomiota.**

Lupapalveluissa tavoitteena oli sähköisen lupapalvelun kattavuus. Tavoitteena oli, että 80 % rakennus- ja toimenpideluvista haetaan sähköisesti. Toteutuma oli jopa 96 %. Tietotekniikan hyödyntäminen lupapalveluissa on toteutunut erittäin hyvin. Sähköisten lupahakemusten määrä tosin aleni edellisen vuoden 230:stä 176:een. Myönnettyjen rakennuslupien määrä oli 93 mikä oli 8 tavoitetta enemmän.

Toiminnan tehokkuutta ja tuottavuutta voidaan seurata tuotettujen palvelujen yksikkökustannusten kautta. Nyt talousarviossa ja tilinpäätöksessä on edelleen niukahkosti eri toimintojen suoritekustannuksia (yksikköhintoja).

3. Toiminnan arviointi

Toimintavuoden aikana tarkastuslautakunta on tutustunut tarkastussuunnitelman mukaisesti yksityiskohtaisemmin joihinkin yksittäisiin toimintoihin. Tämän perusteella tarkastuslautakunta toteaa seuraavaa:

Toiminta ja talouskatsaukset

Vuoden aikana tarkastuslautakunta on saanut kokouksissaan ajankohtaista ja ajantasaista tietoa kunnan toiminnan ja talouden kehityksestä. Katsauksissa on todettu, että kunnan oman toiminnan kustannukset ovat pysyneet hallinnassa mutta sote-kustannusten todellisesta kertymisestä on suurta epävarmuutta. Lisäksi verojen kertymän seuranta on aiheuttanut haasteita. Toimintaan korona on vaikuttanut ikävästi, lähes

kaikissa toiminnoissa on jouduttu järjestelyihin korona vaikutusten vuoksi. Kuntalaispalveluja on jouduttu monella tavalla supistamaan ja heikentämään. Koronaepidemian vaikutukset kunnallistaloudelle eivät ole olleet pelätyn suuruisia. Valtion kompensatit kunnille ovat olleet riittävät. Vuoden aikana ennakko-odotukset tilikauden tuloksesta olivat lievästi positiiviset.

Vuokrataloselvitys/Inspira; Kangasniemen Vuokratalot Oy:n talouden selvitystyö

Kunnan vuokrataloyhtiön toiminnan ja talouden tilanne on ongelmallinen. Asuntojen määrä on tarpeeseen nähden liian suuri. Kiinteistöjen kunto on heikohko. Yhtiön taloutta rasittaa suuri lainamäärä. Laina määrä rajoittaa yhtiön mahdollisuutta ottaa tarpeelliseenkin korjaustoimintaan lainarahoitusta. Yhtiön talouden ongelmien ratkaisu edellyttää kunnan pääomittamista ja Aran erilaisten tukitoimien hyödyntämistä. Muutoinkin omistajan ohjausta on tehostettava yhtiön osalta. Toiminnan kehittämisen pohjaksi on pikaisesti tehtävä asuntojen kuntokartoitus ja sen pohjalta pitemmän ajan kehittämissuunnitelma.

Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalvelujen ky:n toiminta (Essote)/sote-toiminnot

Sote-palvelut kunnassa ovat kohtuullisen hyvät. Palvelutarjonnassa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia toimintojen siirron jälkeen Essotelle. Essoten toiminnassa on nykyisellään eri vastualueiden kanssa yhteistoiminnan kehittämisen tarvetta. Toiminnan tavoitteena tulee olla asiakkaan asettaminen toiminnan keskipisteeksi ja toiminnot on suunniteltava siitä lähtökohdasta. Kuntakohtaisen toiminnan tilastointi on parantunut edellisistä vuosista. Essoten kustannuskehitys on ollut ongelmallinen jo pitkään. Vuosittain on tullut merkittäviäkin määrärahojen lisätarvetta.

Henkilöstöhallinto

Kunnan henkilöstön määrä on Essotelle siirtyneen henkilöstön myöistä kohtuullisen pieni. Henkilöstömäärä on 119. Henkilöstön sairaspöissaolöjen määrä on keskimääräistä alhaisempi. Viimeisen työtöytyväisyyskyselyn tulokset olivat hyvät.

Työtöytyväisyyskyselyt tehdään joka toinen vuosi. Edellisen kyselyn perusteella on nyt kehitetty esimiesten koulutusta ja pitämällä säännöllisiä esimiespäiviä, vahvistamalla työsuöjelutoimintaa ja tyhy-toimintaa.

Etätöösopimukset on tehty työntekijöiden kanssa (n. 15 henkilöä), kunnassa etätö on vakuutettu ja myös se edellyttää erillistä sopimusta. Palkanlaskenta on ulkoistettu 1.8.2020 alkaen.

Kansalaisopistotoiminta

Puulan seutuopisto palvelee hyvin toimialueen kuntia. Opetuksen hinta opiskelijoille on kohtuullinen, vaikkakin opiskelijamaksuja on jouduttu korottamaan viime vuosina. Kunnalle aiheutuvat kustannukset ovat kuitenkin korkeahkot. Matkakustannusten osuus on suuri toiminnassa ja paikkakunnalta pitäisi pystyä saamaan enenevässä määrin opetushenkilöstöä. Opetuksen laajuus on pysynyt jokseenkin vakiona viime vuosien aikana. Opetus suunnitellaan vallitsevan kysynnän pohjalta. Kunnan alueella toiminta

saavuttaa hyvin kuntalaiset. Opiston toimipisteitä on paljon ja opetusta järjestetään tasapuolisesti kunnan alueella. Opetusryhmien minimikoko on voitu pitää edelleen pienenä. Kustannusten minimoimiseksi kunnan omistamia tiloja tulee hyödyntää mahdollisimman paljon.

Tietohallinto

Taloudellisesti on toimittu valtuuston myöntämien määrärahojen puitteissa. Kustannustasoa on pyritty tietoisesti maltillistamaan mm. yhteishankintoihin liittymällä. Kunnan tietojärjestelmät ovat jatkuvan kehittämisen kohteena. Tarpeet kehittämiseen tulevat joko ulkoisista vaatimuksista tai omista kehittämistarpeista. Tietohallinnon toiminnot ja kustannukset on keskitetty tietohallintopalveluihin. Tämä selkeyttää selvästi toimintaa ja kustannusten hallintaa. Järjestelmien kehittämistyössä käytön helppous on oltava keskeinen tavoite. **Luottamushenkilöhallinnossa käytössä olevat sähköiset laitteet ja palvelut on oltava toimivat riippumatta asuinpaikasta.**

Ruoka- ja puhtauspalvelut

Ruoka- ja puhtauspalvelut ovat toiminnallisesti ja taloudellisesti toimineet valtuuston hyväksymien tavoitteiden mukaisesti. Kankaisten koulukeskuksessa on ajanmukaiset valmistustilat. Keittiö on sydänmerkki keittiö. Lähiruuan merkitys on suuri, mutta saatavuus on heikohko. Asiakastyytyväisyyttä seurataan säännöllisesti. Kyselyjen perusteella tyytyväisyys ruokapalveluihin on ollut hyvä. Poikkeusolot on otettu toiminnassa huomioon mikä on erityisesti korostunut kuluvana vuonna. Henkilöstön saatavuus on kohtuullisen hyvä. Sairaspoissaolojen määrä on kasvussa. Ruokapalveluissa paikallisuuden osuus on merkittävästi esillä. Ruuan kotimaisuusaste on korkea. Siivouspalvelut ovat toimivat ja kustannustaso on kohtuullinen. Siivousmitoitukset on tehty ajantasaisesti.

Aluetekniikka

Toiminnalliset tavoitteet ovat pääsääntöisesti toteutuneet. Kaavateiden kunto on pysynyt kohtuullisena. Katuvalojen kunto on kohtuullisen hyvä ja vanhoja elohopealamppuja ei ole enää käytössä. Siirtyminen LED-tekniikkaan on syytä tapahtua lähivuosien kuluessa. Kuluvan vuoden määrärahat ovat riittävät suunnitelman mukaiseen toimintaan. Määrärahoilla voidaan hoitaa normaalivuosien toiminnot. Katujen hoitokustannukset ovat korkeita heikon kilpailutilanteen vuoksi. Kunnossapitopalvelut on jouduttu viimeksi hankkimaan neuvottelumenettelyn kautta. Tulevissa kilpailutuksissa on pyrittävä löytämään tarjousvaihtoehtoja paremman kilpailun aikaan saamiseksi. Kunnallistekniikan niukoista resursseista huolimatta kaavateiden kunnossapidon taso on vähintään tyydyttävä. Taajamassa kunnan puistoalueet ovat hajanaiset ja tämä vaikeuttaa positiivisen yleisilmeen luomista. **Kunnan kuorma-auton käyttöastetta tulisi saada lisättyä auton tehokkuuden kasvattavaksi. Oman kuorma-auton pitämisen tarkoituksenmukaisuus tulisi myös ottaa tarkasteluun.** Teiden kunnossapitoluokitus on vahvistettu viimeisen kilpailutuksen yhteydessä. Kunnallistekniset investoinnit on pääasiassa tehty.

Lukio

Lukion toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet talousarvion mukaisesti. Oppilaiden ohjausta toteutetaan monipuolisesti. Hanketoiminnan kautta pystytään laajentamaan opetustoiminnan sisältöä. Talouden osalta määrärahat tulevat riittämään. Kunnan nettorahoitusosuus on n. 2000 euroa/oppilas. Lukion oppimistulokset ovat kohtuullisen hyvät. Tosin vuosittaista vaihtelua voi olla paljonkin. Jatko-opintoihin sijoittuminen on hyvällä tasolla, painottuen suurelta osin ammattikorkeakouluihin. Tosin välittömästi kirjoitusten jälkeen sijoittuminen on yllättävän vähäistä. Yrittäjyyteen kannustetaan lukion toiminnassa. Opintonsa keskeyttäneiden määrä on vähäinen. Koronaepidemian hallitsemiseksi opettajien etäopetusvalmiudet ovat hyvällä tasolla ja tämä edesauttoi myös yläkouluopetuksen onnistumista etänä. Kunnan kehittämisen kannalta lukion olemassa olo on tärkeää. Lukion olemassa oloa puolustaa hyvin myös peruskoulun yläasteen opettajarekrytoinnin helpottaminen. Yhteisille opettajille saadaan paremmin järjestettyä riittävät tunnit. Yhteistyöhön kodin ja koulun välillä tulisi saada uusia muotoja.

Rakennusvalvonta

Valtuuston määrittämät toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet. Vanhan aineiston digitointi on meneillään. Vuoden 2020 aikana rakentaminen on ollut edellisvuosia vilkkaampaa. Rakennusjärjestys on ajantasainen. Rakennusvalvonnan taksat ovat myös ajantasalla ja niitä myös vuosittain tarkastetaan. Pyrkimys on olla taksoissa keskivertotasolla. Rakennusluvista ei juurikaan valiteta. Luvattomia uudisrakennuksia ei juurikaan esiinny. Rakennuslupien myöntö tapahtuu viivytyksettä. Myöntöaikaan lähinnä vaikuttaa luvan hakemisen yhteydessä toimitettujen asiakirjojen täydellisyys. Rakennustarkastajalla ei ole sijaista ja se vähän vaikeuttaa palvelujen sujuvuutta varsinkin kesäaikaan. Sähköinen luvan hakeminen on joustavaa vaikka se satunnaisille järjestelmän käyttäjille on aluksi hankalaa. Rakennusvalvonta auttaa näiden lupien hakemisessa.

Liikuntatoimi

Vuoden 2020 toimintaa on ohjannut koronaepidemia. Lähes kaikkiin toiminnallisiin tilastoihin on vaikutus ollut negatiivinen. Liikkumisen painopiste on siirtynyt nyt omaehtoiseen luonto- ja kuntoliikuntaan. Talousarviomäärärahat ovat riittävät vaikka kunnossapidossa on tullut ennakoimattomia menoja. Kunnan tarjoamat liikuntamahdollisuudet ovat hyvät. Liikuntapaikat ovat pääsääntöisesti kunnan keskustaajamassa. Liikuntapaikkojen hoito tapahtuu pääsääntöisesti kunnan oman henkilöstön kautta. Liikuntatoimen omaa tulonkantoa on lähinnä kuntosalin ja jäähallin osalta. Urheiluseuroille jaettavien avustusten määrä on pysynyt vuosia ennallaan. Liikuntatoimen yhteistoiminta muiden hallintokuntien, seurojen ja yhdistysten kanssa on laajaa, varsinkin teknisen toimen kanssa. Ilman yhteistyötä ei voida ylläpitää laajaa ja monipuolista toimintaa kunnassa. Erityisliikunnan ja terveysliikunnan tarve on kasvamassa väestön ikärakenteen vanhetessa. Lähivuosien tärkeimpinä investointitarpeita ovat Tehomet Areenan kunnossapitoon liittyvät tarpeet ja urheilukeskuksen huoltorakennuksen saneeraus tai uuden rakentaminen. Liikuntapaikkahoitajien siirtyminen takaisin tekniseen toimeen on työnjohdollisesti ja henkilöstöhallinnollisesti tarkoituksenmukaista.

Henkilöstö

Henkilöstöön liittyviä asioita selostetaan tarkemmin erikseen laadittavassa henkilöstöraportissa. Kunnan kokonaishenkilöstön määrä aleni hieman edellisvuodesta ja oli 173 (ed.v.176). Kunnan henkilöstömäärä aleni nykyiselle tasolle sote-henkilöstön siirryttyä ESSOTEn palvelukseen vuoden 2017 alussa.

Henkilöstön sairauspoissaolot vaihtelevat vuosittain. Sairaspäivien määrä oli 2.707 päivää (ed.v. 2.102 kalenteripäivää). Henkilöä kohden sairaspäivien määrä on n. 15,3 päivää/vuosi (ed.v. 11,4). Sairaspäivien määrä kasvoi selvästi edellisestä vuodesta ja vastaa kuntasektorin keskitasoa. Suurin sairauspoissaolojen aiheuttaja on tuki- ja liikuntaelinten sekä sidekudosten sairaudet. Sairaspäivien aiheuttama todellinen kustannus on riippuvainen siitä, minkä verran sijaisia tarvitaan poissaolojen paikkaajaksi. Työterveyspalvelujen kustannukset alenivat 126.554 eurosta 93.975 euroon. Työntekijää kohden kustannukset olivat 525 € (706 € vuonna 2019).

4. Kokonaistaloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Kunnan talouden keskeisiä tunnuslukuja: (1000 euroa)

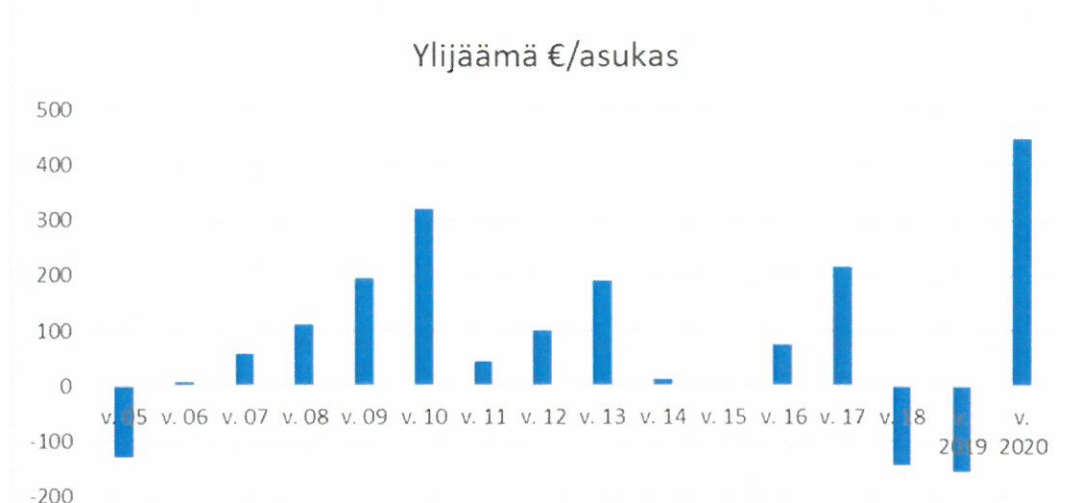
	2020	2019	Muutos %	Muutos €
Toimintatuotot	3205	3 000	6,8	205
Henkilöstökulut	-8104	-8 167	-1,3	-63
Palvelujen ostot	-27 980	-28 049	-0,2	-69
Aineet ja tarvikkeet	-1 417	-1 439	-1,5	-22
Avustukset	-757	-895	-15,4	-138
Muut toimintakulut	-637	-649	-1,8	-12
Toimintakulut yhteensä	-38 895	-39 199	- 0,8	-304
Toimintakate	-35 690	-36 199	-1,4	-509
Verotulot	19 437	18 514	5,0	923
Valtionosuudet	20 038	18 372	9,1	1666
Rahoitustuotot ja -kulut	213	157	35,7	56
Vuosikate	3998	844	yli 100	3154
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 623	-1 672	-2,9	-49
Tilikauden tulos	2375	-828	yli 100	3213
Tilikauden yli/- alijäämä	2375	-828	yli 100	3213

Ulkoiset toimintatulot kasvoivat edellistä vuodesta. Kasvu tuli lähinnä muista toimintatuotoista. Toimintamenot jopa alenivat 0,304 milj.euroa. Aleneminen tapahtui kaikissa kuluryhmissä. Toimintakate parani 0,509 milj.euroa eli 1,4 %. Verotulot kasvoivat edelliseen vuoteen nähden peräti 0,923 milj.euroa ja valtionosuudet kasvoivat edellisvuodesta 0,257 milj.euroa. Yhteenlaskettuna verotulojen ja valtionosuuksien muutos oli ylimääräisistä korona-avustuksista johtuen 1,666 milj.euroa. Yksittäisen vuoden muutoksena talouden tunnusluvut paranivat olennaisesti. Tästä ei voi kuitenkaan vetää johtopäätöstä, että kunnan talous olisi pysyvämminkin parantunut. Vuonna 2021 ja viimeistään vuonna 2022 palataan takaisin kireään valtionosuuskehitykseen. Toimintakatteen parantumiseen vaikutti merkittävämminkin kunnan omat talouden parannustoimet, koronan vaikutus tähän jäi vähäiseksi.

Vuosikate oli 3,998 milj.euroa (ed.v. 0,844 milj.euroa). Tilikauden tulokseksi ja alijäämäksi jäi 2,375 milj.euroa (ed.v. -0,828 milj.euroa). Toteutunut vuosikate ja

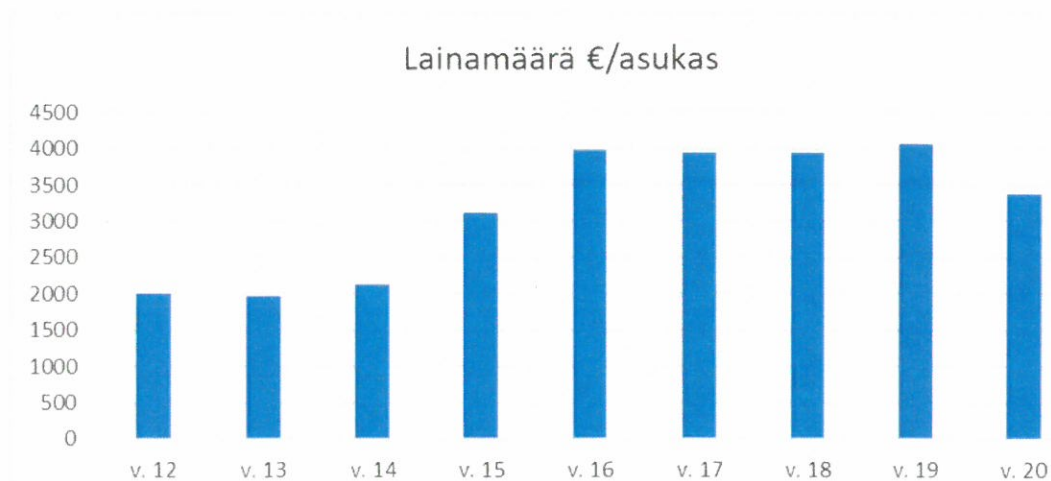
ylijäämä olivat selvästi parempia kuin mitä varsinaisessa talousarviossa ennakoitiin. Koronan vaikutus talouteen jäi huomattavan vähäiseksi. Valtion koronatuett lisättyjen valtionosuuksien muodossa jäivät suurimmalta osaltaan säästöön. Tosin terveydenhuollossa odotettavissa on lisäkustannuksia kun tarvittavaan hoitoon ei hakeuduttu tai sitten hoitotoimenpiteet siirtyivät. Nämä kustannukset purkautuvat vuonna 2021.

Kunnan tilikauden tuloksen kehitys vuosina 2005-2020 €/asukas on seuraavassa:

Omavaraisuusaste oli 53,86 % (ed. v. 46,6 %). Omavaraisuusaste on n. 10 % alle maan keskitason. Lainakanta oli 17,930 milj.euroa ja asukasta kohden lainaa oli vuoden lopussa 3.376 euroa (ed.v. 4.057 euroa). Lainamäärä on hyvin lähellä koko maan kuntien keskiarvoa. Lainamäärä aleni alhaisen investointitoiminnan ja hyvän tilikauden tuloksen vuoksi. Kankaisten koulun rakentamisen jälkirahoituksen tilitykset parantaa lisäksi rahoitustilannetta. Varsinaisia lainasaamisia oli vuoden lopussa 1,1 milj.euroa. Lainasaamisten määrä on pysynyt edellisen vuoden tasossa. Taseessa pitkäaikaisten lainojen osuus on 46 % ja lyhytaikaisten lainojen osuus 54 %.

Kunnan lainamäärä euroa/asukas on kehittynyt seuraavasti:

Tytäryhtiöiden puolesta taattujen lainojen määrä oli n. 3,625 milj.euroa. Muiden puolesta annettuja takauksia oli 1,153 milj.euroa. Takausvastuiden määrä on yhteensä 4,779

milj.euroa. Vastuiden määrä aleni edellisvuodesta sekä konsernitakausten että muiden osalta. Muiden takausten osalta alenema tuli Harvel Kiinteistö Oy:n takausvastuun poistumisen myötä.

Tilinpäätös sisältää täydellisen konsernitilinpäätöksen. Konserni koostuu 4:stä tytäryhtiöstä ja 4:stä kuntayhtymästä. Konsernin tulos on ylijäämäinen 2,462 milj.euroa ja kertynyttä alijäämää on konsernitaseessa 0,028 milj.euroa. Konsernin tulosta parantaa sekä kunnan että konserniyhteisöjen tulokset. Konsernitaseen loppusumma on 54,960 milj.euroa. Konsernitasetta kasvattaa kunnan vuokrataloyhtiö, yhtiöitetty kunnantalo ja teollisuustaloyhtiö sekä kuntayhtymät. Kuntakonsernin lainakanta oli 27,831 milj.euroa. Lainamäärä aleni selvästi edellisestä vuodesta. Alentuminen tapahtui kunnan lainamäärän alentumisen myötä. Asukasta kohden konsernilainat ovat 5.240 euroa (ed. v. 5.749 euroa). Konsernin lainamäärä on n. 1700 euroa/asukas alle maan keskiarvon. Kunnan konsernille asettamat tavoitteet liittyivät lähinnä vuokra-asuntoihin. Kunnan vuokratalojen käyttöaste oli toimintavuonna edelleen heikohko. Tosin tyhjien asuntojen määrä oli nyt vähäisempi kuin edellisvuonna. Kunnan vuokra-asunnot on oltava olennainen osa kunnan kiinteistöstrategiaa. Tilatarkasteluissa on aina oltava mukana kaikki konserniin kuuluvat kiinteistöt. **Tarvittaessa nykyisiä vuokra-asuntoja on myös purettava tai sitten mahdollinen liikakapasiteetti tulee myydä. Keväällä tehdyn vuokrataloselvityksen (Inspira) mukaisia toimia on syytä panna täytäntöön.**

Arviointimenettely

Uuden kuntalain mukaan kunnan arviointimenettely voidaan käynnistää, jos seuraavat raja-arvot täyttyvät:

Mittari	Raja-arvo	Kunta
Alijäämä konsernissa €/asukas	yli -1000 €	-5 €
Konsernin vuosikate €/asukas	neg.	962
Tulovero-%	n. 20,97	20,75
Konsernilainat €/asukas	n. 9.000	5.240
Konsernin suht. velkaant. %	väh. 50 %	57 %

Uuden kuntalain mukaiset arviointimenettelyn kriteerit täyttyvät vain konsernin suhteellisen velkaantuneisuuden osalta. Uuden kuntalain mukaisia kriteerejä sovelletaan vuonna 2020.

Talousarvion toteutuminen

Käyttötalouden määrärahojen sitovuustaso on vastualueen bruttomenot ja -tulot. Talousarviossa menomäärärahat olivat 42,803 milj.euroa. Talousarvion toteutuma oli 41,362 milj.euroa. Toteutuneet menot alittivat talousarvion 1,441 milj.euroa. Talousarviossa tulomäärärahoja oli 5,366 milj.euroa ja toteutuma oli 5,673 milj.euroa. Tulot ylittivät talousarvion 0,307 milj.euroa. Nettona (toimintakate) käyttötalous toteutui 1,747 milj.euroa talousarviota pienempänä. Talousarviovuoden aikana talousarviota heikennettiin nettona 0,133 milj.eurolla. Käytännössä tätä ei olisi tarvittu, koska määrärahasäästöjä syntyi poikkeuksellisen paljon.

Käyttötalouden yksittäisten määrärahojen ylityksiä oli 0,134 milj.euroa. Suurin määrärahan ylitys oli hallintopalveluissa. Tulojen ylityksiä kertyi usean vastualueen

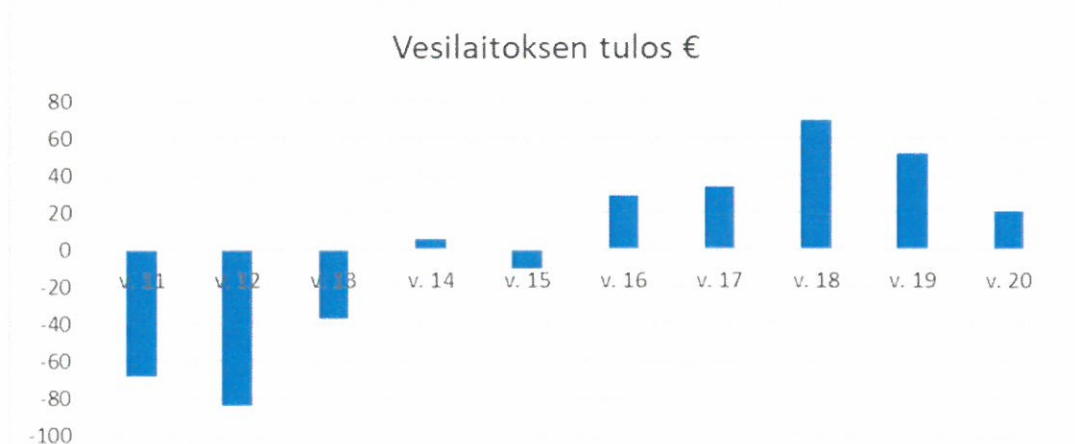
osalta. Merkittävin poikkeama talousarviossa oli sosiaali- ja terveyspalveluihin varatun määrärahan alittuminen 1,057 milj.eurolla.

Kunnan investointien budjetoitu määrä oli 1,498 milj.euroa. Toteutuneet investoinnit olivat 0,962 milj.euroa. Talousarviossa investointituloja ennakoitiin kertyvän 0,200 milj.euroa ja toteutuma oli 1,756 milj.euroa. Investointien nettotuloksi tuli 0,794 milj.euroa. Investointituloihin kirjaantui nyt Attendolle myydyn vanhainkodin kauppahinta. Investointeihin varatuista määrärahoista käytettiin vain 64,2 %. Investointimäärärahojen ylityksiä ei juurikaan ollut.

Vesilaitos

Vesilaitoksen tulos on 20.908,73 euroa ylijäämäinen (ed. v. 52.481,42 euroa). Tulokseen ei sisälly kunnan jäännöspääoman korkoa. Laitoksen liikevaihto aleni 1,9 %. Laitoksen kokonaiskustannukset kasvoivat edellisestä vuodesta. Kustannusten nousua oli aineissa ja tarvikkeissa sekä henkilöstökuluissa. Palvelujen ostokulut puolestaan alenivat. Laitoksen myymän veden määrä 201.435 m³ (ed.v. 206.839 m³) ja se aleni 2,6 %. Laskutetun jäteveden määrä oli 142.425 m³ (ed.v. 143.605 m³). Tilinpäätöksessä ei kerrota käsitellyn jäteveden määrää. Aikaisempina vuosina käsitellyn jäteveden määrä on ollut suuri suhteessa myytyyn vesimäärään. Vesilaitoksen kustannuksista n. 33 % muodostuu poistoista. Peruspääomalle ei makseta sisäistä korkoa. **Vesilaitoksen osalta tulee selvittää tarkemmin lähivuosien investointitarpeet.**

Vesilaitoksen tuloksen kehitys:

5. Yhteenveto

Vuoden 2020 toimintaa ja taloutta leimasi voimallisesti koronaepidemia. Kansalaisille epidemian keskellä eläminen on aiheuttanut monenlaista sopeutumista. Kunnallisten palvelujen järjestäminen on ollut puutteellista erilaisten rajoitusten vuoksi. Toiminnoissa on jouduttu oppimaan uusia työskentelytapoja. Keskeistä on ollut etätyöskentelyn oppiminen ja siihen sopeutuminen. Kouluissa puolestaan etäopetus on mahdollistanut koulunkäynnin jatkumisen.

Vuoden 2020 tilinpäätös on tulokseltaan toteutunut kaikin tavoin ennako-odotusten vastaisesti. Keväällä koronan alettua pelättiin kuntatalouden romahtavan. Valtion puolesta

on useaan otteeseen lisätty kuntien valtionapuja koronamenetysten ja haittojen korvaamiseksi. Käytännössä kuntataloudelle lisäkulut ovat jääneet maltillisesti ja valtion kompensatiot valtionosuuksien korotusten muodossa ovat olleet hyvinkin riittäviä. Verotulojen osalta ei ole tapahtunut romahdusta. Koronan elinkeinoelämälle aiheutuneet vaikutukset ovat kohdistuneet rajattuihin toimintoihin.

Kunnan talouden tulos muodostui poikkeuksellisen hyväksi. Tilikauden ylijäämä 2,375 milj.euroa on kunnan yksi parhaimmista tuloksista. Tulosta ei yksistään selitä lisääntyneet valtionavut, vaan kunnan toiminnassa on muutoinkin saatu kustannussäästöjä. Kunnan palvelut on järjestetty vuoden aikana niin hyvin kuin korona on sen mahdollistanut. Lisäksi sote-menojen kasvu nyt pysähtyi ja oltiin kustannuksissa edellisen vuoden tasossa. Kunnan käyttötalouden talousarvio toteutui hyvin ja määrärahojen ylityksiä ei käytännössä ollut, mutta merkittäviä määrärahojen säästöjä sitä vastoin oli. Investointitoiminta jäi alhaiselle tasolle ja tämä yhdessä ylijäämäisen tuloksen mahdollisti sen, että kunnan velkamäärää aleni merkittävästi.

Kunnan talous on tasapainossa ja nyt toteutunut ylijäämä vankisti sitä edelleen. tilinpäätös. Ylijäämää on kertynyt yhteensä 7,5 milj.euroa. Asukasta kohden tämä on 1417 euroa/asukas. Kertynyt ylijäämä muodostaa hyvän puskuria mahdollisesti heikommillekin toimintavuosille mitä lähivuoden ilmeisesti tulevat olemaan. Osaksi tämä johtuu siitä, että valtion lisätyt valtioavut loppuvat ja patoutunut terveyspalvelujen kysyntä ja siihen vastaaminen tulee aiheuttamaan enenevässä määrin kustannuksia. Kunnan asukaskohtainen lainamäärä vastaa nyt maan keskitasoa. Asukasluvun jatkuva alentuminen on riski taloudelle. Samoin kunnan vanhusvoittoistuva väestö tulee vaatimaan enemmän terveydenhuollon ja hoivan resursseja. Kunnan investointitahti pitäisi pystyä toteuttamaan siten, että lisävelkaantumiselta välttyään. Tulevina vuosina kunnan taloudellista kantokykyä arvioidaan myös konsernin näkökulmasta. Konsernitasollakin kunnan talous on kohtuullisessa kunnossa. Konsernialijäämää ei käytännössä ole.

Kunnan strategia on vahvistettu vuosiksi 2017-2021. Strategiassa asetettuja tavoitteita toteutetaan vuosittain talousarvion kautta. Strategiset tavoitteet ovat pitemmän aikavälin tavoitteita. **Tulevissa talousarvioissa ja tilinpäätöksissä strategian toteutuminen tullee paremmin konkretisoitumaan. Sinänsä strategiamäärittelyiden sisältöä tulisi myös enemmän avata. Strategian toteuttamiseksi tehtävistä toimista tilinpäätöksessä tulisi olla selkeämpi selostus.**

Valtakunnallisesti on aloitettu uudelleen sote- palvelujen uudistusta viemään eteenpäin. Muutoksia on odotettavissa vasta vuoden 2023 alusta. Palvelujen tuotantoa halutaan yleisesti suuremmille yksiköille.

Askeleena sote-toimintojen siirtoon maakunnalle tai jollekin vastaavalle organisaatiolle oli vuoden 2017 alussa perustettu ESSOTE. Kunnan peruspalvelujen järjestäminen siirrettiin vuoden alusta em. organisaatiolle. Kunta vastaa vain käyttämiensä palvelujen mukaisesti rahoituksesta. **Jatkossa merkittävimmät riskit kohdistunevat kunnan sote-käytössä olevaan kiinteistökontaan ja erityisesti terveyskeskusrakennukseen.** Minkälainen vastuu pitemmän päälle kunnalle jää em. kiinteistöistä.

Kunnan väkiluvun pysyttäminen nykyisellään tai sen kasvattaminen on edelleenkin yksi tärkeimmistä kunnan tavoitteista. Vähenevällä asukasmäärällä on vaikea rahoittaa väestön ikääntymisen mukanaan tuomia kustannuksia.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kunnan taloutta on kokonaisuudessaan hoidettu valtuuston päätösten mukaisesti. Talousarvion toteutumaa on seurattu ajantasaisesti. Valtuuston määrittämät toiminnalliset tavoitteet on saavutettu kohtuullisen hyvin koronasta huolimatta. Välitöntä alijäämän kattamistarvetta ei ole.

Kangasniemellä 12 päivänä toukokuuta 2021

Matti Tulla
Puheenjohtaja

Juhani Raatikainen
Varapuheenjohtaja

Marjo Heikkinen

Petri Pylvänäinen

Mervi Savolainen